

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period
30. april - 6. maj 2016. godine

Bilten broj 19/2016

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pretnje i popuštanja.....	3
Svetski dan slobode medija.....	4
Ponovljeni izbori - nužnost da se državni organi aktiviraju.....	5
Antikorupcijski potencijal poslovnog sektora	6
Mediji	8
Polovina stranačkih para za preizborne TV spotove	8
Slučaj Indeks deceniju bez presude	11
TS i sistem javnih nabavki u Srbiji	13
Udaja Železare Smederevo	14

Aktivnosti

Tokom "skraćene" praznične sedmice nastavili smo analizu podataka prikupljenih u monitoringu predizborne kampanje i pripreme za predstavljanje tih podataka, na konferenciji naredne nedelje. Pripremamo i konferenciju na kojoj ćemo, pred konstituisanje novog saziva parlamenta i izbor nove Vlade Srbije, podsetiti na preporuke TS iz istraživanja sistema društvenog integriteta "National Integrity Study - NIS 2015". Reč je o preporukama upućenim upravo parlamentu i vladi, a čije bi ispunjenje unapredilo antikorupcijski potencijal i/ili delovanje i drugih segmenata društva.

Spremamo se da organizujemo okrugli sto sa organizacijama civilnog društva u okviru projekta u kom smo se bavili javnim nabavkama, javno-privatnim partnerstvima i kontrolom državne pomoći u kontekstu domaćih zakona, evropskog zakonodavstva i međudržavnih ugovora. Proučavali smo tri konkretna slučaja - izgradnja bloka B u Kostolcu, ispumpavanje vode i mulja sa kopa Tamnava i izgradnja Beograda na vodi.

TS je u protekloj sedmici na svom internet sajtu objavila šest tekstova, a na [Facebook stranici](#), koja ima gotovo 28.000 "lajkova", sedam tekstova, komentara, linkova. Na Tviteru je najviše pažnje izazvali naš tvit u vezi sa ponovljenim izborima - o neophodnosti da se državni organi oglase povodom prethodnih navoda o izbornim neregularnostima. Na Tviteru trenutno imamo gotovo 5.400 "pratilaca".

Transparentnost Srbija

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom¹

Pretnje i popuštanja

3. maj 2016.

Teško je oteti se utisku da pretnji Povereniku za informacije, da će se "sresti sa ljudima pod 'fantomkama'" ako nastavi da se interesuje za njihovu akciju, ne bi bilo da su "nadležni organi" (u ovom slučaju javni tužilac) jasno stavili do znanja da će brzo uraditi svoj deo posla. Pretnji možda ne bi bilo i da su o nasilju u Savamali na pravi način oglasili i oni koji su svakako "nadležniji" za bezbednost građana, stanje u gradu Beogradu, urbanističke planove i građevinske dozvole (pre svih ministar unutrašnjih poslova, gradonačelnik ili ljudi iz njihovih službi) od poverenika za informacije.

Naime, Poverenik je na svom twitter nalogu preneo poruku koju je dobio 30. aprila: "nastavi da se interesuješ za akciju ljudi pod 'fantomkama' i bićeš u prilici da se sretnoš sa njima". Rodoljub Šabić je na novinarsko pitanje o pomenutoj pretnji odgovorio: "Dobio sam preteću poruku, ali ne mora da znači da je ozbiljna. Zbog toga sam je tako i komentarisao na Tviteru. Međutim, ne mislim generalno da je to tema kojom bi trebalo da se bavimo, već je prava tema gde su informacije vezane za sporni događaj u Savamali".

U izjavi za N1 Poverenik nagoveštava da takve pretnje dobijaju i građani koji su bili svedoci noćnog rušenja. O tome koliko razrešenje ovog pitanja premašuje nelegalno rušenje nekoliko

konkretnih objekata može se videti [iz teksta na blogu istog autora](#).

Poverenik za informacije je u ovom slučaju samo osoba u kojoj su građani prepoznali nekoga ko bi bio spreman da javno podigne glas o opasnosti za pravni poredak. Činjenica da je uopšte do toga moralo da dođe, to jest, situacija u kojoj, po svoj prilici, ni gradske službe ni komisija nisu promptno reagovala, dosta lošeg govori o stanju stvari. Situacija u kojoj grad Beograd izdaje saopštenje iz kojeg bi čitalac mogao da zaključi da se to sve njih nimalo ne tiče (u stilu „nismo mi rušili, obavestite nadležne“), ministar unutrašnjih poslova se prvi put javno oglašava tri dana posle prvih vesti i šest dana posle incidenta (iako je policija direktno prozvana da nije reagovala), a premijer upućuje na to da postoje i teži zločini, čini problem značajno težim i bez bilo kakvih pretnji.

¹<http://goo.gl/PjRIEj>

Svetski dan slobode medija

3. maj 2016.

Mediji u Srbiji dočekuju još jedan Svetski dan slobode medija u izuzetno lošem ekonomskom stanju, uz rasprostranjenu autocenzuru i u tabloidiziranom okruženju.

U proteklom periodu načinjen je normativni pomak napred sa usvajanjem seta medijskih zakona, ali praksa nažlost ponovo nije išla u korak sa propisima.

Projektno finansiranje medija na konkursima u prvoj godini primene novih propisa pokazalo je, naročito na lokalnom nivou da postoje nedostaci u propisima, ali i da ne postoji volja da se propisi primene propisi. Ponovo se pokazalo da zakoni bez obavezujućih normi i bez sankcija za kršenje ne znače mnogo u Srbiji.

U istraživanju o medijima koje je TS sprovela u okviru ocenjivanja sistema društvenog integriteta ukazuje se da mediji, suočeni sa finansijskim pritiscima, po pravilu, usklađuju uređivačke prioritete sa političkim prioritetima političkih i ekonomskih centara moći, pretežno ignorišući javni interes. Malobrojni mediji koji su očuvali sopstveni integritet i kredibilitet nalaze se na ivici egzistencije.

Iako su u žiži javnosti najčešće nacionalni mediji i njihova nezavisnost ili neutralnost, u mnogo težoj poziciji su lokalni mediji, koji su izloženi pritiscima lokalnih vlasti ili lokalnih moćnika od kojih zavise finansijski. Odbijanje pojedinih jedinica lokalne samouprave da raspišu konkurse za projektno finansiranje, konkursi na kojima su deljeni minorni iznosi, direktno političko uplitanje u rad komisija i dodela

sredstava za "praćenje rada lokalnih vlasti" dodatno ugrožavaju težak položaj lokalnih medija. Privatizacija u proteklom periodu nije donela napredak po pitanju raznovrsnosti programa ili kvaliteta, lokalnih medija već naprotiv - novi udar na nezavisnost medija preko veza između vlasnika medija i predstavnika vlasti.

Sa stanovišta borbe protiv korupcije, brine što se u medijima može pronaći mali broj priloga o korupciji koji su nastali kroz istraživanje medija ili novinara, bilo da je reč o dokumentima koji ukazuju na sumnjive slučajeve, bilo da su preneli navode osoba koje su svedoci, žrtve ili učesnici u koruptivnim lancima Naime, mediji u Srbiji objavljuju veliki broj priloga u vezi sa korupcijom ali ovi prilozi uglavnom sadrže samo osnovne informacije o aktivnostima organa gonjenja i Vlade, bez traga analitičkog ili istraživačkog pristupa. Umesto da se bave temama, mediji prenose stavove o temama.

Istraživačko novinarstvo se može pronaći na nekoliko specijalizovanih internet portala, koje finansiraju donatori preko projekata a izuzetno retko u ključnim tradicionalnim medijima.

Ponovljeni izbori - nužnost da se državni organi aktiviraju

30. april 2016.

Iako je mnogo toga neizvesno na parlamentarnim izborima, sigurno je da će oni biti ponovljeni odmah nakon praznika na 15 biračkih mesta. To je prilika da državni organi bolje obave svoj posao nego što su to činili tokom izborne kampanje. Pre svega je neophodno da se u vezi sa brojnim sumnjama na razna krivična dela oglasi Republički javni tužilac. Naime, tokom izborne kampanje su do građana Srbije dolazile brojne informacije ili dezinformacije o kupovini glasova (tzv. "bugarski voz"), poklonima za birače, pretnjama za zaposlene u javnom sektoru, falsifikovanju potpisa za podršku kandidaturi, krivotvorenju podataka na nekim biračkim mestima i drugim mogućim kršenjima zakona. Iako bi u svemu tome moglo biti reči o krivičnim delima koja se gone po službenoj dužnosti, nije bilo oglašavanja iz javnog tužilaštva. Potreba za javnim upozorenjem sa tog mesta i za pozivom građanima da bezbedno prijave svaki slučaj narušavanja pravila je na ponovljenim izborima sada je još veća nego pre. Naime, za razliku od opšteg glasanja, gde je za jedan mandat potrebno oko 15 hiljada glasova, sada se može očekivati da oko 10.000 birača svojim glasovima utiče na raspodelu čak 13 mandata. Samim tim, znatno su snažniji motivi za podmićivanje birača, pretnje ili za korišćenje javnih resursa u svrhu političke promocije, nego što bi bili inače.

Postoje nedoumice i oko nekih pitanja koja se tiču rada drugih organa. Republičko telo za elektronske medije još uvek nije rešilo, sudeći [po informacijama sa sajta](#), o većini

prigovora na rad TV i radio stanica tokom kampanje. U vezi sa ponovljenim izborima, veoma je važno da se zna da li za njih važe pravila o "izbornoj tišini" i predavljanju javnih funkcionera koji su i kandidati na izborima. O tome ne bi smele postojati nikakve nedoumice. Isto tako, potrebno je da Agencija za borbu protiv korupcije prati aktivnosti stranaka, koalicija i grupa građana koje se mogu odraziti na finansiranje kampanje i u ovom periodu, kako bi i informacije o tome mogle da se uporede sa izveštajima o finansiranju kampanje.

Transparentnost – Srbija će prve sveobuhvatne nalaze svog praćenja finansiranja izborne kampanje i promotivnih aktivnosti javnih funkcionera tokom kampanje predstaviti na konferenciji za štampu u prvoj polovini maja. Neke od podataka na tu temu smo već predstavljali tokom kampanje i u izbornoj noći.

Podsećamo ovom prilikom i na tačku prioriteta za novu Vladu i Skupštinu, koja se odnosi neposredno na izbore, izbornu kampanju i postizborne radnje:

"Sve političke stranke, koalicije i grupe građana treba da na vreme predaju izveštaje o

finansiranju kampanje za parlamentarne, pokrajinske i lokalne izbore, da podrže sprovođenje temeljne kontrole tih izveštaja i sprovođenje zakonskih mera protiv eventualnih prekršilaca. Poštovanje propisa u izbornoj kampanji treba da prate i sledeći organi: Agencija za borbu protiv korupcije (u vezi sa finansiranjem kampanje i postupanjem javnih funkcionera), Regulatorno telo za elektronske medije (u vezi sa narušavanjem ravnopravnosti pri oglašavanju i predstavljanju učesnika izbora u medijima), Državna revizorska institucija (u vezi sa korišćenjem javnih resursa tokom kampanje), javno tužilaštvo (u vezi sa zloupotrebom javnih resursa i davanjem mita u vezi sa glasanjem) i Fiskalni savet (u vezi sa predizbornim obećanjima koja mogu imati uticaja na fiskalnu ravnotežu). Sa žaljenjem konstatujemo da ni za ove izbore nije formiran Nadzorni odbor Narodne skupštine, koji je obavezan na osnovu Zakona o izboru narodnih poslanika, jer Vlada i većina poslaničkih kluobova (osim tri) nisu predložili kandidate za to telo. Usled toga ni jedan državni organ neće pratiti u dovoljnoj meri neke problematične pojave u kampanji. Zbog toga, TS smatra da bi ovaj odbor trebalo formirati odmah nakon konstituisanja novog saziva Narodne skupštine i da bi zakonski okvir za izbornu kampanju trebalo dopuniti, pre svega kroz ograničavanje promotivnih aktivnosti javnih funkcionera u doba kampanje i kroz postavljanje pravila u vezi sa kampanjama koje treća lica vode u vezi sa izborima".

Izbor komentara sa naše Facebook stranice:

Nesha St "To je prilika da državni organi bolje obave svoj posao nego što su to činili tokom izborne kampanje."

Lepo ste rekli, jasno je iz ovog kako su državni organi obavili izbornu kampanju. Međutim, moram da se nasmejem kada je u pitanju išekivanje da će se popraviti na ovih 15 ponovljenih izbora. Šta više, mislim da će učiniti sve da skinu još jednu stranku ispod cenzusa.

Antikorupcijski potencijal poslovnog sektora

30. april 2016.

Poslovni sektor i njegovu uloga i potencijal za sprečavanje korupcije ostavili smo za kraj serijala predstavljanja preporuka za unapređenje društvenog integriteta.

U poslovnom sektoru nije bilo velikih promena u odnosu na prethodnu analizu iz 2011 godine. Postoji ogromna diskrepancija između propisa i prakse. Osnivanje firme je jednostavno, ali funkcionisanje nije zbog problema sa sporim izvršenjem ugovora. Značajno je prisustvo države u privredi. Pravna nesigurnost i nejednaka primena zakona, kao i nepredvidljiva politika izmena raznih poreza i nameta su oblici neželjenog mešanja države u poslovni sektor. Osnovni podaci o registrovanim preduzećima su dostupni javnosti. Upitno je, međutim, koliko su pouzdani finansijski izveštaji i izveštaji revizora. Poslovni sektor nije dovoljno aktivan u pokretanju vlasti na antikorupcijsko delovanje, a

u praksi ne pruža nikavu podršku antikorupcijskim naporima civilnog društva.

TS je formulisala sledeće preporuke za unapređenje antikorupcijske uloge poslovnog sektora:

1. Poslovni sektor bi trebalo da bude aktivniji u iniciranju mera koje treba da uklone sistemske uzorke korupcije.
2. Dalja promocija i uvođenje planova integriteta u privatnim kompanijama;
3. Poslovni sektor bi trebalo da ohrabruje prijavljivanje korupcije unutar privatnog sektora umesto da se takvi slučajevi prikrivaju. Takođe bi trebalo da ohrabruje uzbunjivače;

4. Vlada i Skupština bi trebalo da izmene Zakon o porezu na dobit preduzeća u skladu sa Akcionim planom za sprovođenje Antikorupcijske strategije; Poslovni sektor bi trebalo da razmotri pružanje podrške projektima civilnog društva usmerenim na suzbijanje korupcije u javnom sektoru, posebno u onim oblastima u kojima se susreću javni i privatni sektor, kao što su javne nabavke.

Mediji

Polovina stranačkih para za preizborne TV spotove

Politika, 6. maj 2016.

Kampanja od državnog novca, skromnija nego inače, sa verom u prelazak cenzusa: tako bi mogla da se opiše reklamna strategija većine stranaka koje će se naći u novom sazivu parlamenta, naročito onih koje su bile u opoziciji, piše "Politika".

Država je za kampanju svih partija u 2016. namenila 580 miliona dinara, od čega je petina ili 116 miliona dinara podeljeno listama pre glasanja, dok će preostalih 80 odsto ići onima koji su dobili mesta u parlamentu. Sve stranke su i za ove izbore prikupljale donacija, koje su se kretale od 350.000 do 25 miliona dinara, ali javnost i posle ovih, kao i posle ranijih izbora, teško saznaje "male tajne političke ekonomije u Srbiji".

Koliko su koštale kampanje stranaka?

"Procene ćemo predstaviti sledeće nedelje, ali već sada mogu da vam kažem da je ova kampanja bila jeftinija od ranijih. Prvi razlog je što je bila kraća. Drugo je to što oni kojima je bila neophodna promocija, recimo brojne opozicione liste, nisu imali para da je plate. A oni koji su imali novca i koji su najviše trošili (SNS), nisu ni imali naročite potrebe za reklamiranjem, usled sveprisustva svojih funkcionera u medijima u raznim, navodno redovnim, aktivnostima. SPS je negde između", kaže za "Politiku" direktor Transparentnosti Srbija Nemanja Nenadić.

Finansiranje kampanje, kako dodaje, nije bilo ništa otvorenije nego ranijih godina. Zakon ne obavezuje stranke da bilo šta kažu o svojim finansijama dok kampanja traje, već samo da podnesu izveštaj za mesec dana.

"Jedini izuzetak je objavljivanje podataka o većim donatorima, ali toga nije bilo mnogo. Zna se koliko strankama sleduje iz budžeta, zna se i za 'običaj' stranaka u Srbiji da prave kampanju bez unapred obezbeđenih sredstava, računajući na ono što dolazi iz budžeta po osnovu izbornog uspeha. Zato se može pretpostaviti da će se i u finansijskim izveštajima uglavnom naći tvrdnja da je kampanja plaćena dobijenim budžetskim sredstvima", kaže direktor Transparentnosti koja od 2004. prati finansiranje izbornih kampanja.

Jedan od ključnih troškova i ovoga puta je bilo TV oglašavanje, koje je po rečima Nenadića na svim dosadašnjim izborima "nosilo" oko polovine troškova izborne kampanje.

Po zakonu, za državni novac koji se pre izbora isplaćuje listama za kampanju, stranke su dužne da polože jemstvo i da ga vrate u slučaju da ne pređu jedan procenat glasova, a u slučaju manjinskih ako ne skupe više od 0,2 odsto podrške. Mnoge partije, prema istraživanju Centra za istraživanje korupcije, založile su stranačku imovinu ili čak nekretnine članova i njihovih najbližih srodnika. I dok je Saša Radulović, kako su nam rekli u DJB založio stan svoje majke, DSS-Dveri centralu DSS-a u Braće Jugovića u Beogradu, predsednik Izvršnog odbora Levice Srbije Ivan Jovanović, kao garanciju založio kuću svoga oca u Kraljevu.

Kako LS nije prešla jedan procenat glasova na izborima, ona će državna sredstva morati da vraća, ali Borko Stefanović za "Politiku" kaže da to neće biti problem.

"Nama je taj novac uplaćen dan pred izbornu tišinu i možda smo potrošili nekih 100.000 dinara, tako da neće biti nikakvih nevolja da se to vrati. Mnogo veća tema od te je kako to da država daje sredstva dan pred ćutnju i ne možete ni da iskoristite taj novac", dodaje Stefanović, a naše pitanje da li je osim novca koji mu po zakonu pripada LS uzimala kredite za kampanju odgovara da se to nije dogodilo. Najveća stranka u parlamentu SNS nije odgovorila na pitanja našeg lista o finansiranju kampanje, jer su funkcioneri rekli da im treba nekoliko dana da dostave precizne podatke. Sagovornici iz Demokratske stranke veoma šturo su kazali da su koristili samo državni novac i da bi bilo besmisleno da uzimaju kredite kada već imaju dugove.

SPS: kredit od AIK banke od 190 miliona dinara

"Nikada u istoriji SPS nismo imali skromniju izbornu kampanju i ne znam na koji način su neke partije koje su u dugovima zakupile brojne bilborde i platile spotove na televizijama sa nacionalnim frekvencijama". Ovim rečima je direktor SPS-a Dejan Backović prokomentarisao tek završenu izbornu kampanju.

"U odnosu na izbore pre dve godine mi smo potrošili dvostruko manje novca. Uzeli smo kredit od AIK banke od 190 miliona dinara što je priznaćete za izbornu kampanju smešna svota. Da bismo dobili taj novac i garancije za jemstvo morali smo pod hipoteku da stavimo osam stranačkih zgrada u Kraljevu, Požarevcu, Leskovcu, na Čukarici, Voždovcu u Beogradu...", kaže Backović za "Politiku". On kaže da su od donacije fizičkih lica, članova i prijatelja koji podržavaju ovu stranku dobili oko tri miliona dinara. Prema njegovim procenama, na osnovu osvojenih stranačkih mandata u Skupštini Srbije SPS će dobiti najmanje 55 miliona dinara što će biti dovoljno za otplatu prve rate kredita. SRS: trošili ušteđevinu od 40 miliona dinara

Lider SRS Vojislav Šešelj kaže da su kampanju finansirali iz više dobrovoljnih priloga njihovih članova i simpatizera. On navodi da su u odnosu na pre četiri godine utrošili mnogo manje novca jer su tada potrošili oko 100 miliona dinara.

"Da bismo imali koliko-toliko normalnu kampanju pod hipoteku smo stavili i kuću u Srpskoj Crnji koja je stranačko vlasništvo. Tražili smo od Komercijalne banke kredit za kampanju, ali nam nisu dali, pa smo morali da iskoristimo našu ušteđevinu od 40 miliona dinara koju smo počeli da skupljamo od 2012. godine", kaže Šešelj.

Dosta je bilo: sredstva od države dobili dan pre izborne ćutnje

"Mi smo mogli da trošimo samo ono što imamo na računu, odnosno ono što dobijaju pre izbora sve proglašene liste, a to je oko 40.000 evra, odnosno oko 4,8 miliona dinara", kaže Aleksandar Stevanović, potpredsednik DJB. Ono što je neshvatljivo jeste da su nam ta sredstva legla u četvrtak pre izborne ćutnje. Kampanju smo realizovali zahvaljujući dobavljačima koji su spremni da sačekaju da taj novac bude uplaćen na naš račun. To nije bilo sporno, jer su svi znali da je uslov da taj novac legne da se pređe jedan odsto.

Ni u jednoj od opština trošak nije bio veći od 500-600 evra, što je pokrivano od sitnih donacija članova. Insistiralo se na tome da se kampanja radi "onlajn", na društvenim mrežama, i na internet stranici organizacije. Tu je i štampani materijal koji je ubacivan u poštanske sandučiće i uz izuzetno motivisano članstvo, od čoveka do čoveka predstavljali su ono što je naš program.

Kada se gleda po glasu najjeftinije su u odnosu na broj dobijenih opštine bile kampanje po beogradskim opštinama, svega 10 dinara po jednom glasu.

DSS-Dveri: RTS i Pink su za nas bili skupi

Predsednica DSS Sanda Rašković Ivić, još pre izbora izjavila je da se kampanja te partije zasniva na budžetskim sredstvima i da je skromna. Osim pet miliona dinara, dobijenih pre izbora i u koaliciji DSS-Dveri računa se da će preostala zaduženja biti nadoknađena posle izbora.

"Sve ranije dugove isplatićemo kroz reprogram do kraja godine, s obzirom na to da smo ušli u parlament. Suština je da nismo koristili ono najskuplje, a to su spotovi na televizijama sa nacionalnom frekvencijom. Osim 'Hepija', nismo išli u medije poput RTS-a i 'Pinka', gde je sekund najskuplji. Naša kampanja bila je bazirana na internetu, jer to košta minimalno, bezmalo džabe. Bazirali smo se na bilborde i štampanje

plakata i naravno na reklame u štampanim listovima koje su neuporedivo jeftinije", naglašava Rašković Ivić.

SDS-LDP-LSV: tačno smo ciljali da ćemo preći cenzus

Zdravko Stanković, direktor Socijaldemokratske stranke kaže da je koalicija SDS-LDP-LSV kampanju finansirala od šest miliona dinara koji su nam pripali iz budžeta na osnovu kandidovanja, i nešto što smo sačuvali kao parlamentarna stranka, uz minimalne donacije po lokalnim odborima. Što se tiče bilborda unapred smo se zadužili, računajući da ćemo preći cenzus i da ćemo to isplatiti od tih sredstava. To bi mogao da bude problem da smo ostali izvan parlamenta, ali suština je da smo tačno ciljali na to.

Ovaj izborni rezultat možda za nas nije zadovoljavajući, ali kad se uporedi koliko smo potrošili mi, i većinska vladajuća stranka, to nije neuspeh.

Slučaj Indeks deceniju bez presude

Politika, 6. maj 2016.

Korupcija na Pravnom fakultetu u Kragujevcu otkrivena je pre gotovo deset godina, a slučaj "Indeks" još je otvoren. Posle maratonskog sudskog procesa od skoro sedam godina broj optuženih je prepolovljen, a suđenje je početkom prošle godine, zbog promene porotnika, treći put vraćeno na početak, iako je bilo u završnoj fazi, piše "Politika".

Pred Višim sudom u Smederevu, gde se sudi za najveću korupcionašku aferu u srpskoj prosveti, ponovo je u toku dokazni postupak, a kada će biti presuda, još nije poznato.

- Može se očekivati da na ročištu 10. maja počne reprodukcija optičkih i tonskih snimaka. Kada će postupak biti okončan, zavisi i od ponašanja ostalih učesnika u njemu, jer se prema zakonu uloga suda svodi pre svega na kontrolu ispravnosti dokaznog postupka i ocenu izvedenih dokaza - kaže za "Politiku" Slađana Bojković, predsednica Višeg suda u Smederevu koja predsedava i sudskom veću u procesu "Indeks".

U međuvremenu, postupci protiv pojedinih optuženih su obustavljeni zbog odustanka tužioca od krivičnog gonjenja, smrti optuženih, ali i nastupanja apsolutne zastarelosti. Tako se lista optuženih sa 86 svela na 44.

- Bitno je naglasiti da manji broj optuženih ne utiče na obimnost dokaza koje treba izvesti, jer je činjenično stanje jedinstveno i postoji međusobna povezanost radnji izvršenja dela - objašnjava sudija.

Optuženi prema kojima je postupak obustavljen zbog zastarelosti, prema tvrdnjama predsednice Višeg suda u Smederevu, za sada nisu pokrenuli parnični postupak za naknadu štete zbog vođenja krivičnog postupka. Oni, kaže Bojkovića, nisu time oslobođeni optužbi, već nastupanje zastarelosti samo sprečava tužioca da ih krivično goni.

Upitana da li postoji rok do kada bi mogla da zastare i druga dela za optužene u ovoj aferi, Bojkovića precizira da za krivično delo primanja mita, za koje se po zakonu može izreći kana zatvora veća od 10 godina, apsolutna zastarelost krivičnog gonjenja nastaje 30 godina posle izvršenja, dok za krivično delo zloupotrebe službenog položaja i davanja mita, apsolutna zastarelost nastaje posle 10 godina.

- Budući da tužilac ima zakonskih mogućnosti da u svakoj fazi postupka izmeni činjenični opis dela, a to znači i vreme izvršenja, ne mogu se trenutno izjasniti o eventualnom nastupanju apsolutne zastarelosti krivičnog gonjenja u daljem toku postupka - kaže Slađana Bojković.

Kako bi se proces ubrzao i sprečilo njegovoodugovlačenje, sudsko veće je nalagalo privođenje optuženih, veštačenje zdravstvenog stanja, kažnjavanje, pa čak i razrešenje jednog od branilaca. Ali, u

slučaju optuženog profesora Predraga Stojanovića, ništa nije pomoglo. Bivšeg dekana kragujevačkog Pravnog fakulteta sud ni posle sedam godina nije uspeo da sasluša. U julu 2013. pojavio se pod pretnjom suda da će ga policija privesti, ali ni tada Stojanović nije izneo svoju odbranu, jer je doneo nove lekarske nalaze prema kojima je na bolovanju.

- Optuženi Predrag Stojanović je svaki svoj izostanak sa glavnog pretresa pravdao medicinskom dokumentacijom koja je potvrđivala postojanje hroničnih ili akutnih bolesti koje napreduju. I pored naloga za privođenje, Stojanović još nije izneo svoju : odbranu na glavnom pretresu - potvrdila je sudija Bojković.

Najmasovniji sudski proces u Srbiji kojim je pred lice pravde izvedeno čak 23 profesora pravnih fakulteta, 33 studenta i 32 posrednika u lažiranju ispita, počeo je u septembru 2009. godine, i to iz osmog puta. Prva optužnica podignuta je u avgustu 2007. protiv 37 osoba, uglavnom profesora, a na drugoj, iz marta 2008. kao i optužnog predloga tužilaštva iz Kragujevca od oktobra 2010, našla su se imena 49 optuženih, uglavnom studenata i posrednika u korupcionaškom lancu.

U leto 2006. godine smederevska policija je na kragujevački fakultet, kao studenta insajdera ubacila inspektora Tomislava Spasića. Prvi trag otkrio je sada prvooptuženi Saša Jovanović, automehaničar iz Velike Plane, koji je prilikom hapšenja zbog ilegalne prodaje ukradenih automobila, ponudio Spasiću da mu „završi pravni fakultet“ u zamenu za ćutanje.

Prva grupa osumnjičenih profesora, zajedno sa posrednikom Jovanovićem, uhapšena je 20. februara 2007. Svi su pušteni da se brane sa slobode i svi su negirali krivicu, osim bivše nadzornice u požarevačkoj „Zabeli“, Radmile Jovanović Canić, koja je priznala da je „kupila“ šest ispita za 5.000 evra. Lažnom diplomom napredovala je do mesta načelnika obezbeđenja u ženskom delu zatvora.

Tokom sudskog procesa, napredak u karijeri ostvarili su i neki optuženi profesori - Predrag Stojanović je postao dekan, njegov prethodnik Ivan Čukalović, izabran je za sudiju Ustavnog suda Kosova, a profesorka Dragana Petrović postala je viši naučni saradnik na Institutu za uporedno pravo u Beogradu.

Optužnicom je precizirano da su lažirane „šestice“ koštale od 500 do 1.000 evra, dok se do diploma pravnika dolazilo za 12.000 do 16.000 evra.

TS i sistem javnih nabavki u Srbiji

Al Džazira Balkan, 2. maj 2016.

Programski direktor TS Nemanja Nenadić govorio je za Al Džaziru o sistemu javnih nabavki u Srbiji i delovanju naše organizacije u toj oblasti.

Nenadić je ukazao da je Zakon o JN iz 2012. donet na talasu "antikorupcijskog zanosa" i pojedina formulisana rešenja su preterano formalizovana a u praksi nisu donela efekta. Ono što je dobro, jeste to da se sve više dokumenata objavljuje na Portalu javnih nabavki, ali se uvek može staviti zamerka zašto se ne objavljuju svi dokumenti - na primer ugovori, zapisnici o vrednovanju ponuda i sl.

Objavljuje na Portalu javnih nabavki, ali se uvek može staviti zamerka zašto se ne objavljuju svi dokumenti - na primer ugovori, zapisnici o vrednovanju ponuda i sl.

Jedan od najvećih problema u sistemu JN je mala konkurencija - prosečno manje od tri ponude po tenderu. Mogući uzrok svakako je nepoverenje ponuđača u postupak, uverenje da su svi postupci namešteni.

Govoreći o aktivnostima TS u sistemu JN, Nenadić je naveo da je TS u mnogim slučajevima pomagala preduzećima koja su naišla na nameštene uslove tendera da formulišu zahteve za zaštitu prava. Mnoge od tih postupaka su bili uspešni i tenderi su oboreni. TS se takođe, kad god se ukaže prilika, zalaže za promene zakona, daje sugestije i predlaže amandmane za poboljšanje i uklanjanje uočenih problema.

Sada je jedna od glavnih tema za nas pitanje izuzetaka od primene zakona, prvenstveno kroz međunarodne ugovore. U okviru međudržavnih sporazuma najčešće se propisuje da se neće primeniti procedure iz Zakona o JN. Zbog toga imamo upitnu isplativost međunarodnih aranžmana koji se realizuju kao vezani poslovi - dobije se kredit iz neke zemlje pod uslovom da će prednost dobiti izvođači iz te države.

Pogledajte snimak [na sajtu AJB](#).

Udaja Železare Smederevo

Peščanik, 2. maj 2016.

U tekstu o prodaji imovine Železare Smederevo Kinezima, Mijat Lakićević ukazuje na dobre (ili potencijalno dobre) aspekte ovog "posla veka" ali i upozorava: u ugovoru nema pomena o investicijama, a Kinezi su za 46 miliona evra kupili imovinu (uključujući 500 hektara zemljišta, Luku Smederevo, robu na zalihama vrednu 34 miliona evra), ali su Srbiji ostale obaveze, odnosno dug od gotovo pola milijarde evra napravljen od 2012. godine.

Pri tome je u 2015. godini napravljen dug od gotovo 150 miliona evra (50 više nego u 2014. godini).

Podsećamo, to se desilo dok je Železaram upravljao menadžment angažovan po ugovoru koji Ministarstvo privrede ne želi da objavi, tako da ne znamo kolike je naknade i pored toga dobio menadžment, koji je imao obavezu da u roku od šest meseci počne da stvara profit.

"Javnost je od početka tražila da ugovor sa stranim menadžmentom, tj. njihovom firmom HPK Menadžment, o upravljanju Železaram bude objavljen. To nije učinjeno iz nikada do kraja objašnjenih razloga: HPK je tvrdio da je to u nadležnosti Vlade, a Vlada da to zavisi od HPK, ali sada je ta igranka završena. Ako je i bilo nekih poslovnih rezona da on bude tajna, sada takvih razloga više nema i taj ugovor treba da bude objavljen.

Kada se tome dodaju i drugi tajni ugovori kojih je prepun portfelj Vlade Srbije, jasno je otkud možda i pojačana osetljivost domaće javnosti na takvu vrstu aranžmana. Koga su zmije ujedale i guštera se plaši, a ne zbog nepoverenja prema velikom kineskom zmaju.

I, sasvim na kraju, da se opet vratimo na početak. Železara je državno preduzeće, što znači u vlasništvu građana Srbije. Građani kao „akcionari“ imaju pravo da znaju kako je njihova firma poslovala, odnosno zašto će oni morati da plaćaju tih 500 miliona evra gubitka. Vlada Srbije o tome mora da im položi račun", navodi Lakićević.

Ceo tekst [na sajtu Peščanika](#).

